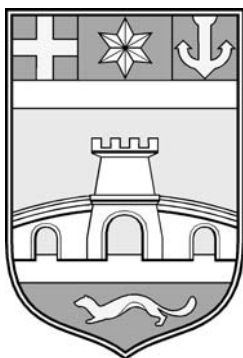

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU
I PROBLEMATICI BILJNE
PROIZVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *HGK Županijska komora Osijek*
- *Savjetodavna služba Podružnica Osječko-baranjske županije*

Osijek, lipnja 2015.

INFORMACIJA O STANJU I PROBLEMATICI BILJNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

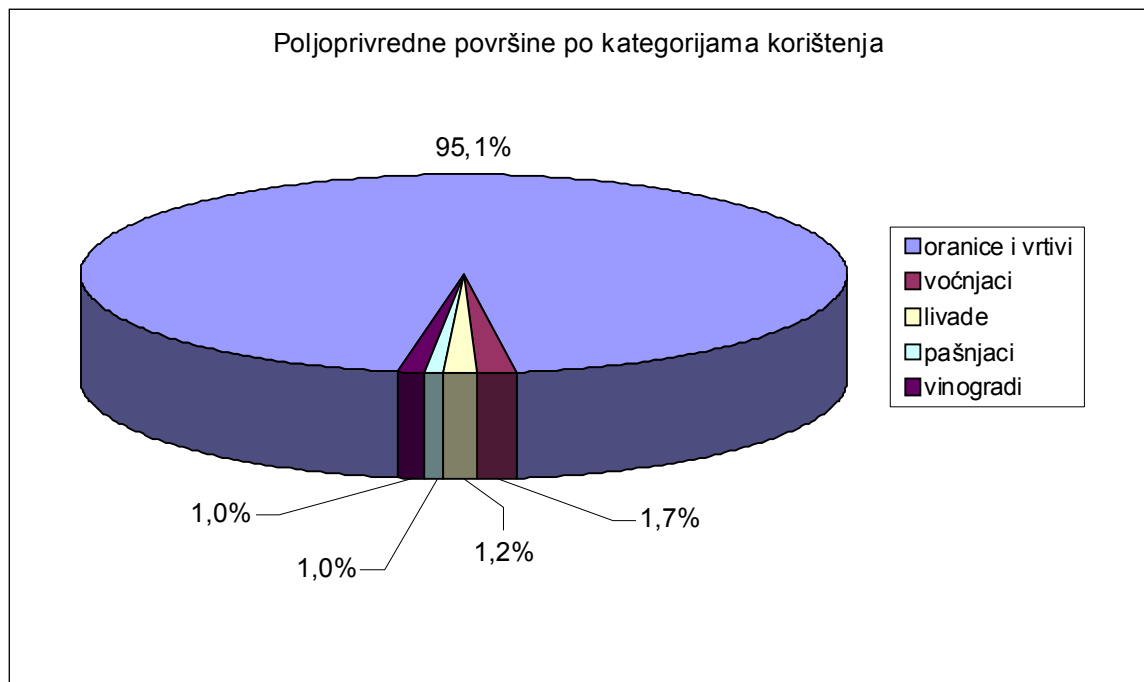
Osnovni zadatak suvremene poljoprivredne proizvodnje je postizanje visokih i kvalitetnih prinosa gajenih biljaka. Time, s jedne strane, poljoprivredni proizvođač ostvaruje rentabilnu proizvodnju i dobar dohodak, a s druge strane to pridonosi povećanju ukupnog fonda hrane koja sve više postaje stratejska sirovina današnjeg svijeta.

Područje Osječko-baranjske županije predstavlja jedno od najintenzivnijih područja biljne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj. Prema podacima iz publikacije (Županija u brojkama, prosinac 2008. godine) Republika Hrvatska ima 1.216.000 ha poljoprivrednih površina, a Osječko-baranjska županija 212.013 ha poljoprivrednih površina.

1. STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA

Od ukupnih poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije najveći udio predstavljaju oranice i vrtovi kojih ima 95,1%, zatim voćnjaci sa 1,7%, livade 1,2%, pašnjaci 1,0% i vinogradi 1,0%.

Grafikon 1.

Uvidom u podatke o strukturi poljoprivrednog zemljišta s cjelokupnog područja Osječko-baranjske županije objavljenih u statističkom izvješću Ureda za statistiku (Županija u brojkama, prosinac 2008. godine, str. 24), razvidno je kako je ukupna poljoprivredna površina Osječko-baranjske županije 212.013 hektara i sastoji se od:

- Oranica i vrtova	201.705 ha
- Voćnjaka	3.564 ha
- Vinograda	2.083 ha
- Livada	2.641 ha
- Pašnjaka	2.020 ha.

Od 212.013 hektara poljoprivrednih površina u Osječko-baranjskoj županiji u privatnom vlasništvu nalazi se 141.440 hektara i sastoji se od:

- Oranica i vrtova	133.208 ha
- Voćnjaka	3.177 ha
- Vinograda	675 ha
- Livada	2.617 ha
- Pašnjaci	1.763 ha.

2. KLIMATSKO - EDAFSKI UVJETI PROIZVODNJE 2014. GODINE

Vremenske prilike su jedan od dominantnih faktora biljne proizvodnje. Klima je prosječno stanje atmosfere nekog mjesta ili kraja koja se ustanovljava na temelju višegodišnjih meteoroloških podataka. Na klimu nije moguće izravno utjecati i ona je jedan od ograničavajućih faktora u biljnoj proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Karakteristika klime Osječko-baranjske županije su topla ljeta, hladne i snježne zime s glavnim oborinskim maksimumom krajem proljeća i početkom ljeta i sporednim u jesen. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente.

Tablica 1. Klimatsko edafski uvjeti proizvodnje u 2014. godini (područje Osijek - Čepin)

Mjesec	Dekada	Temperatura tla na 5 cm (°C)	Oborine mm	Temperatura zraka na 200 cm (°C)		
		srednja		min	max	srednja
Travanj	I	12,9	2,0	7,1	20,0	13,5
	II	11,9	24,5	5,8	16,0	10,6
	III	15,6	54,8	11,3	20,7	15,5
			81,3			
Svibanj	I	16,3	66,7	8,9	20,3	14,6
	II	15,7	94,6	9,7	18,3	13,9
	III	21,4	0,1	13,3	25,5	19,5
			161,4			
Lipanj	I	24,5	3,4	12,8	27,3	20,9
	II	23,9	33,0	15,2	25,8	20,1
	III	23,1	54,6	14,3	26,4	20,3
			91,0			
Srpanj	I	25,1	20,0	15,7	27,9	21,4
	II	23,8	32,1	16,4	28,0	21,8
	III	25,8	14,3	19,6	30,8	22,3
			66,4			
Kolovoz	I	24,1	17,1	18,0	27,6	22,7
	II	23,9	12,6	15,6	27,7	21,3
	III	21,7	24,6	13,3	24,7	18,6
			54,3			
Rujan	I	19,9	43,8	15,9	22,5	16,9
	II	19,4	12,8	14,1	22,4	17,8
	III	16,2	12,3	9,7	20,7	14,5
			68,9			
Ukupno			523,3			

Izvor podataka: Državni hidrometeorološki zavod, Služba za motrenje vremena i klime

U tablici 1. prikazani su podaci za 2014. godinu o temperaturama tla na 5 cm, količini oborina i temperaturi zraka. Obilježje vegetacijske 2014. godine je iznadprosječna količina oborina i prosječne temperature zraka.

3. PROLJETNA SJETVA 2014. GODINE NA POVRŠINAMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Sjetva pripada među najvažnije agrotehničke mjere u biljnoj proizvodnji. Greške koje se naprave u sjetvi su nenadoknadive i kasnije se ne mogu ispraviti. Prilikom sjetve treba obratiti pozornost na izbor sorte, kvalitetu sjemena, vrijeme, način i dubinu sjetve, količinu sjemena za sjetvu i sklop.

3.1. Pregled proljetne sjetve po kulturama

Tablica 2. Struktura proljetne sjetve po kulturama u 2014. godini

Kultura	Zasijano (ha)	% u sjetvi
Kukuruz merkantilni	78.200	58,1
Kukuruz sjemenski	5.000	3,7
Šećerna repa	12.000	8,9
Soja	16.000	11,9
Suncokret	15.000	11,1
Jare žitarice	3.000	2,2
Povrće	3.000	2,2
Ostale kulture	2.000	1,5
Krmno bilje novo	500	0,4
UKUPNO	134.700	100

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Kako je vidljivo iz tablice 2. proljetna sjetva je obavljena na 134.700 ha. U strukturi plana proljetne sjetve i dalje najviše učešća ima kukuruz merkantilni sa 58,1%, zatim soja sa 11,9%, šećerna repa sa 8,9%, te suncokret sa 11,1%.

3.2. Materijalne pretpostavke za realizaciju proljetne sjetve 2014. godine

3.2.1. Tržište sjemena

Proizvođači i dorađivači sjemena s našeg područja i drugih dijelova Republike Hrvatske, kao i uvoznici za potrebe domaćeg tržišta osigurali su dovoljne količine sortnog sjemena kukuruza (Pioneer, BC, OSSK, KWS), jarog ječma, zob, soje, suncokreta, šećerne repe, djetelinsko-travnih smjesa, lucerne, te sjemena povrća.

Kao ilustraciju kretanja cijena sjemenske robe donosimo cjenik Poljoprivrednog instituta Osijek, kao najvećeg dorađivača i kreatora sortnog sjemena u Županiji (tablica 3. i 4.).

Tablica 3. Cijene sjemenske robe Poljoprivrednog instituta Osijek (Cijena u kunama s PDV-om)

Sjeme	Količina	Cijena
Sjeme soje	1 kg	7,30 kn
Sjeme jarog graška	1 kg	6,50 kn
Sjeme lucerne	1 kg	50,00 kn
Jari ječam	1 kg	3,40 kn

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Tablica 4. Cjenik OS hibrida kukuruza (Cijena u kunama s PDV-a)

Cjenovna grupa	FAO grupa	HIBRID	Predprodajna akcija	Cijena (kuna)
PAKIRANJE OD 25 000 ZRNA				
I.	300	OS398+Sonido(novo)	TRETMAN SJEMENA INSEKTICIDOM GRATIS	320,00
	400	OSSK403+Sonido(novo)		
	600	OSSK665+Sonido		
	300	OD 378+Force		
	400	Drava 404 +Force		
	500	OSSK 515 + Force		
	600	OSSK 617 +Force		
II.	200	OS 2983		280,00
	400	OS 430		
III.	400	OSSK 444		260,00
PAKIRANJE OD 40 000 ZRNA				
I.	400	OS 499	5 000 ZRNA GRATIS	440,00
	500	OSSK 596		
III.	500	OSSK 552		360,00

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.2.2. Tržište mineralnim gnojivom

Tvornica gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina zbog redovnog remonta nije radila u siječnju 2014. godine, ali je "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala dovoljnu količinu mineralnih gnojiva za proljetnu sjetvu i prihranu jesenskih kultura.

Radi kretanja cijena mineralnih gnojiva na tržištu i ulaska Republike Hrvatske u EU te smanjenja potražnje mineralnih gnojiva na domaćem tržištu, došlo je do smanjenja cijene mineralnih gnojiva. Cijene mineralnih gnojiva za proljetnu sjetvu 2014. godinu u odnosu na proljetnu sjetvu 2013. godinu smanjene su od 10 do 18%.

U tablici 5. prikazane su cijene mineralnih gnojiva u "Petrokemiji" d.d. na dan 15. veljače 2014. godine.

Tablica 5. Cjenik mineralnih gnojiva

Asortiman	Proizvođačka cijena	PDV 25%	Prodajna cijena kn/t	Smanjenje u odnosu na proljeće 2013.
UREA 46% N	3.108,57	777,14	3.885,71	12,0%
KAN N 27% +4,8% MgO	2.017,88	504,47	2.522,35	12,0%
UAN 30% tekući	2.086,41	521,30	2.608,01	10,0%

NPK GNOJIVA				
13 -10 - 12 + 4 MgO	2.356,63	589,16	2.954,79	15,0%
15 - 15 - 15	3.018,47	754,62	3.733,09	13,0%
7 -14 - 21 (SO ₃)	3.565,27	891,32	4.456,59	11,0%
7 - 20 - 30	3.557,81	889,45	4.447,26	18,0%
20 - 10 - 10	2.786,40	696,60	3.483,00	12,0%
5 - 15 - 30	3.090,37	772,59	3.862,96	18,0%
5 - 15 - 30 s mikrohranivima(bor)	3.146,85	786,71	3.933,56	18,0%

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.3. Uvjeti ugovaranja proizvodnje ratarskih kultura

3.3.1. Jari pivarski ječam

Slavonija slad d.o.o. Nova Gradiška jedina je tvrtka u Republici Hrvatskoj koja proizvodi pivarski slad, te za potrebe jednogodišnje proizvodnje s domaćim proizvođačima ugovara proizvodnju ozimog i jarog pivarskog ječma. U 2014. godini ugovorila je proizvodnju pivarskog ječma na 2.500 ha.

Cijena jarog pivarskog ječma, prema ugovoru za 2014. godinu bazirala se na cijeni pšenice uvećane za 20% i PDV, te troškove prijevoza od 80 kn/t do silosa u Novoj Gradiški za robu koja odgovara međunarodnim normama kvalitete. Slavonija slad d.o.o. kreditirala je beskamato kvalitetno deklarirano sjeme najboljih pivarskih sorti (2,8 kn/kg + PDV), te zaštitna sredstva, dok je kamata za kreditiranje mineralnih gnojiva iznosila 1% mjesečno.

3.3.2. Šećerna repa

Sjetvu šećerne repe na poljima Osječko-baranjske županije ugovaraju sve tri šećerane (Tvornica šećera Osijek, Viro Tvornica šećera i Sladorana Županja). Tvornica šećera Osijek za proljetnu sjetvu 2014. ugovorila je proizvodnju na 8.500 hektara te je kod ugovaranja proizvodnje proizvođačima osigurala sjeme šećerne repe, zaštitna sredstva i mineralno gnojivo.

3.3.3. Suncokret

Tvornica ulja Čepin d.o.o. u 2014. godini ugovorila je proizvodnju suncokreta na 13.000 ha.

Proizvodnju suncokreta su kreditirali s 3.400,00 kn/ha (bez PDV-a). Beskamato su kreditirali sjeme i sredstva za zaštitu, a mineralno gnojivo s godišnjom kamatom od 9,9%. Suncokret se otkupljivao po tržišnim uvjetima koji su bili u vrijeme žetve.

3.3.4. Soja

Na području Osječko-baranjske županije proizvodnju zrna soje uglavnom ugovara Agrokor d.d. Zagreb koji ima već razgranatu mrežu proizvođača s kojima ima dugogodišnju suradnju, a kreditirali su proizvođače s kojima su ugovorili proizvodnju s 3.500,00 kn/ha. Proizvodnju soje ugovarali su i Žito d.o.o., Granolio d.d., Osatina grupa d.o.o. i Fermopromet d.o.o. Cijene repromaterijala bile su proizvođačke prema važećim cjenicima dobavljača, a otkupna cijena je tržišna u vrijeme žetve.

4. PROGLAŠENJE ELEMENTARNE NEPOGODE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 73/97.), utvrdio je pojam elementarne nepogode, propisao mjere zaštite, prava i dužnosti sudionika zaštite, procjenu nastale štete i način pružanja pomoći stradalim područjima.

Elementarnom nepogodom, u smislu ovoga Zakona, smatra se iznenadna velika nesreća koja prekida normalno odvijanje života, uzrokuje žrtve, štetu većeg opsega na imovini i/ili njen gubitak, te štetu na infrastrukturi i/ili okolišu, u mjeri koja prelazi normalnu sposobnost zajednice da ih sama otkloni bez pomoći. Elementarnu nepogodu uzrokuju prirodni, tehnički, tehnološki ili biološki događaji.

Elementarnom nepogodom smatraju se i požari, poplave, suše, tuča, jaki mrazovi, izvanredno velika visina snijega, snježni nanosi i lavine, nagomilavanje leda na vodotocima, odroni zemljišta i druge pojave takva opsega koje, ovisno o mjesnim prilikama, uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda i Metodologijom za procjenu štete od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 96/98.), elementarna nepogoda može se proglasiti za štete koje su uzrokovane elementarnim nepogodama, a koje su nastale kao izravna (direktna) šteta. Izravna šteta jest šteta koja je neposredno nanijeta sredstvu odnosno dobru i utvrđuje se za sljedeće skupine dobara: građevine, opremu, zemljišta, dugogodišnje nasade, šume, stoku, obrtna sredstva, ostala sredstva i dobra.

Župan proglašava elementarnu nepogodu na području pojedinih jedinica lokalne samouprave ili na području cijele Županije, a obzirom na opseg posljedica i na temelju prvih priopćenja gradskih i općinskih povjerenstava za procjenu štete.

Prva priopćenja u skladu s Metodologijom za procjenu štete od elementarnih nepogoda sadrže podatke o vrsti nepogode, veličini područja, oštećenoj imovini, posljedicama za stanovništvo i gospodarstvo te prvu procjenu štete s količinskim i novčanim pokazateljima. Šteta se prijavljuje u roku od osam dana od dana kada je nastala, a ako je nastajala u duljem razdoblju kao što su poplave ili suše, za početak nepogode uzima se dan proglašenja elementarne nepogode.

Procjena štete od elementarnih nepogoda u pravilu obavlja se odmah ili u najkraćem roku nakon nastanka ili njezinih prvih posljedica. Za ostvarivanje pomoći iz Državnog proračuna potrebno je da je jačina, opseg i posljedica takva da prelazi mogućnost lokalne samouprave da ih sama ukloni, da je poremećeno obavljanje gospodarske djelatnosti i odvijanje života uopće, da je elementarna nepogoda umanjila prinose pojedinih kultura za preko 30% po hektaru prema trogodišnjem prosjeku, da je potvrđena vrijednost ukupne štete veća od 20% proračuna jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu i da je vrijednost štete potvrđena.

Nakon proglašenja elementarne nepogode općinska i gradska povjerenstva za procjenu štete od elementarnih nepogoda utvrđuju štetu na svom području, te dostavljaju obrađene podatke u roku od 50 dana od početka elementarne nepogode Županijskom povjerenstvu za procjenu šteta od elementarnih nepogoda, koje utvrđuje ukupnu štetu na području Županije te dostavlja konačno izvješće Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od početka elementarne nepogode.

S obzirom na razmjer štete zbog djelovanja nepovoljnih vremenskih uvjeta ledotuče koja je dana 1. svibnja 2014. godine zahvatila dio područja Općine Čeminac, naselja Grabovac, Čeminac i Kozarac, a što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na dugogodišnjim nasadima, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od dana 9. svibnja 2014. godine proglasio stanje elementarne nepogode tuče za područje općine Čeminac.

Sagledavajući stanje i opseg posljedica nastalih djelovanje nepovoljnih vremenskih uvjeta velike količine oborina praćene jakim vjetrom i ledotučom te poplavama na području Osječko-baranjske županije, a što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, ribnjacima te stambenim i gospodarskim objektima, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od dana 12. svibnja 2014. godine proglasio stanje elementarne nepogode poplave za područje gradova Belišće, Đakovo i Našice te općina Bilje, Čepin, Đurđenovac, Gorjani, Koška, Magadenovac, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Strizivojna, Viljevo, Vladislavci i Vuka.

Zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta velike količine oborina koja je bila praćena jakim olujnim vjetrom u razdoblju od 14. do 17. svibnja 2014. godine, što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama i dugogodišnjim nasadima na području općina Antunovac i Šodolovci, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od dana 23. svibnja 2014. godine za ta područja proglasio stanje elementarne nepogode poplave za poljoprivredne kulture i dugogodišnje nasade.

Ledotuča koja je u večernjim satima dana 15. srpnja 2014. godine zahvatila dio područja općine Feričanci izazvala je štete kod fizičkih i pravnih osoba na dugogodišnjim nasadima te je župan Osječko-baranjske županije proglasio stanje elementarne nepogode tuče na području Općine Feričanci za dugogodišnje nasade Rješenjem od dana 22. srpnja 2014. godine.

Sagledavajući stanje i opseg posljedica nastalih djelovanje nepovoljnih vremenskih uvjeta poplave nastale uslijed velikog vodenog vala rijeke Drave i njenoga izlivanja na dijelu područja Osječko-baranjske županije, a što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, šumama, divljači, stoci, gospodarskim i stambenim objektima, opremi, infrastrukturi, ostalim sredstvima i dobrima, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od dana 7. listopada 2014. godine proglasio stanje elementarne nepogode poplave za područje gradova Belišća i Donjeg Miholjca te općina Petrijevci, Podravska Moslavina i Viljevo.

Na temelju dostavljenih konačnih izvješća gradskih i općinskih povjerenstava za procjenu štete od elementarnih nepogoda, Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda izradilo je konačnu procjenu štete od elementarnih nepogoda poplava i tuča za područje Osječko-baranjske županije, a šteta je potvrđena u iznosu od 203.753.696,74 kuna.

Ukupna šteta od poplava za područje gradova Belišće, Donji Miholjac, Đakovo i Našice te općina Antunovac, Bilje, Čepin, Đurđenovac, Gorjani, Koška, Magadenovac, Petrijevci, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Strizivojna, Šodolovci, Viljevo, Vladislavci i Vuka utvrđena je u iznosu od 200.396.457,23 kuna, a od toga je šteta na poljoprivrednim kulturama utvrđena u iznosu od 197.570.393,32 kuna dok je šteta na dugogodišnjim nasadima, stočarstvu, građevinama, opremi, ostalim obrtnim sredstvima i zemljištu utvrđena u iznosu 2.826.063,91 kunu.

Ukupna šteta od tuče koja je zahvatila dana 1. svibnja i 15. srpnja 2014. godine područje općina Čeminac i Feričanci utvrđena je u iznosu od 3.357.239,51 kunu i to sve na voćarskim kulturama.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o raspodjeli sredstava žurne pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda prijavljenih do 31. kolovoza 2014. godine u Republici Hrvatskoj, gradovima Belišće, Đakovo i Našice te općinama Antunovac, Bilje, Čeminac, Čepin, Đurđenovac, Feričanci, Gorjani, Koška Magadenovac, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Strizivojna, Šodolovci, Viljevo, Vladislavci i Vuka s područja Osječko-baranjske županije odobrena je žurna pomoć iz državnog proračuna za štete nastale u poljoprivredi te na stambeno-građevinskim objektima u ukupnom iznosu od 9.549.895,00 kuna.

Tablica 6. Ukupno utvrđene štete i raspored dodjele sredstava pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA		UKUPNO UTVRĐENE ŠTETE - Rješenje od 9. svibnja, 12. svibnja, 23. svibnja, 22. srpnja i 7. listopada 2014. godine	Raspodjela sredstava pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda
1.	Belišće	944.883,45	35.437,00
2.	Donji Miholjac	2.807.174,34	-
3.	Đakovo	45.478.298,57	2.273.915,00
4.	Našice	5.398.260,07	253.229,00
5.	Antunovac	4.415.288,51	220.764,00
6.	Bilje	13.782.059,17	688.662,00
7.	Čeminac	1.265.995,29	63.300,00
8.	Čepin	17.460.452,34	873.023,00
9.	Đurđenovac	17.166.148,36	858.306,00
10.	Feričanci	2.091.244,22	104.562,00
11.	Gorjani	13.950.249,70	697.512,00
12.	Koška	7.551.637,93	377.582,00
13.	Magadenovac	12.912.737,03	645.637,00
14.	Petrijevci	232.435,57	-
15.	Podravska Moslavina	12.968.103,31	445.186,00
16.	Popovac	360.631,86	18.032,00
17.	Punitovci	17.902.256,07	895.113,00
18.	Strizivojna	1.283.723,17	18.064,00
19.	Šodolovci	4.206.753,82	210.338,00
20.	Viljevo	15.593.995,47	572.548,00
21.	Vladislavci	3.510.825,82	175.350,00
22.	Vuka	2.470.542,67	123.335,00
UKUPNO:		203.753.696,74	9.549.895,00

Izvor podataka: Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda Osječko-baranjske županije

5. ŽETVA I OTKUP PŠENICE RODA 2014. GODINE

Žetva pšenice počela je u drugoj polovici lipnja, a završila je oko 20. srpnja nakon što ju je u nekoliko navrata prekidala kiša. Prinosi pšenice bili su manji su od očekivanih i iznosili su prosječno 4,50 t/ha, vlaga je bila manja od 12%, primjese do 5%, a hektolitarska masa u okviru standarda od 76 kg/hl, a neki proizvođači su imali i manju hektolitarsku masu od 76 kg/hl.

Tablica 7. Proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice roda 2014. godine

KULTURA	Žetvena površina (hektara)	Požeto (hektara)	Prinos (t / ha)	Proizvodnja (tona)
Pšenica	50.000	50.000	4,50	225.000,00
Ječam ozimi	10.000	10.000	4,50	45.000
Zob ozima	1.000	1.000	3,50	3.500
Uljana repica	5.000	5.000	3,00	15.000

Izvor i obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U tablici 8. prikazan je za pšenicu, ječam, zob i uljanu repicu usporedni pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje za razdoblje od 2008. do 2014. godine.

Tablica 8. Pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje od 2008. do 2014. godine

KULTURA	Žetvene površine u hektarima, prinosi i proizvodnja u tonama	godina						
		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pšenica	Žetvene površine	57.000	60.000	52.000	45.000	55.000	60.000	50.000
	Prinos	5,30	5,30	4,80	5,50	5,00	5,00	4,50
	Proizvedeno	302.100	318.000	249.600	247.500	275.000	300.000	225.000
Ječam	Žetvene površine	10.000	10.000	10.000	8.000	10.000	10.000	10.000
	Prinos	5,00	5,00	4,50	5,00	4,50	4,50	4,50
	Proizvedeno	50.000	50.000	45.000	40.000	45.000	45.000	45.000
Zob	Žetvene površine	2.000	2.000	1.200	2.000	2.000	1.500	1.000
	Prinos	3,50	3,50	3,00	3,50	3,50	3,50	3,50
	Proizvedeno	7.000	7.000	3.600	7.000	7.000	5.250	3.500
Uljana repica	Žetvene površine	5.000	7.500	5.500	3.000	3.000	2.500	5.000
	Prinos	3,20	3,00	2,00	2,70	2,50	2,60	3,00
	Proizvedeno	16.000	22.000	11.000	8.100	7.500	6.500	15.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

5.1. Otkup pšenice na području Osječko-baranjske županije roda 2014. godine

Na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice je obavljena na ukupnoj površini od 50.000 hektara, a požeto je ukupno 225.000 tona pšenice uz prosječni prinos od 4,50 t/ha, hektolitarsku težinu oko standarda od 76 kg/hl, primjese do 5% i vlagu manju od 12%.

Otkup pšenice roda 2014. godine obavljao se po tržišnom modelu, a otkup su obavljale pravne osobe - organizatori otkupa. Cijena jednog kilograma pšenice sredinom srpnja 2014. godine na domaćem tržištu iznosila je 1,15 kn/kg za pšenicu standardne kvalitete. Tvrtke Granolio d.d. i Žito d.o.o. Osijek koje djeluju na području Osječko-baranjske županije započele su otkup pšenice u srpnju po cijeni od 1,15 kn/kg, a isplata je bila odmah nakon obračuna.

Obzirom da su proizvodnju pšenice u proizvodnoj 2013./2014. godini obilježili nepovoljni klimatski uvjeti (velika količina oborina) što je rezultiralo razvojem bolesti (hrđe) na pšenici i znatnim smanjenjem prinosa, Skupština Osječko-baranjske županije povodom razmatranja Informacije o stanju i problematici biljne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije, podržala je inicijativu poljoprivrednih proizvođača da se poljoprivrednim proizvođačima sufinancira prvih 60 dana skladištenja pšenice.

Organizatori otkupa su se odazvali navedenoj inicijativi te su omogućili proizvođačima koji nisu bili zadovoljni cijenom od 1,15 kn/kg, a imaju s njima ugovorenu proizvodnju da uskladište pšenicu u silose na čuvanje te da ju prodaju kasnije, jer se smatralo da bi cijena pšenice mogla rasti oko 3% mjesečno. Troškove uskladištenja i čuvanja jedan su period snosili organizatori otkupa dok su kasnije troškove skladištenja i čuvanja pšenice naplatiti od vlasnika pšenice.

Zakonom o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 79/09. i 124/11.) uređuje se uskladištenje žitarica i industrijskog bilja uz posebno ovlaštenje, propisani su uvjeti za stjecanje ovlaštenja i sadržaj skladišnice izdane za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja kao jamstvenog dokumenta, uređena su prava i obveze osoba u postupku izdavanja i prometa skladišnica te uređuju druga pitanja od značaja za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja.

Također, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o osnivanju sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 83/10.) kojom je uređen način osnivanja Sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje, visina i način izračunavanja iznosa obveznih uplata ili položenog neopozivog bankovnog jamstva, te način upravljanja i uvjeti korištenja sigurnosnog fonda.

Zakon o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje ni pet godina od donošenja nije posve zaživio, jer poslovne banke nerado kreditiraju poljoprivredu na temelju zaloga uskladištene robe u javnim skladištima. Problem je i u tome što u Republici Hrvatskoj ima za sada samo devet licenciranih skladišta, a u Osječko-baranjskoj županiji nalaze se tri licencirana skladišta.

Tablica 9. Popis licenciranih skladišta u Republici Hrvatskoj

Redni broj.	Naziv skladišta	Sjedište skladištara	Kapacitet ovlaštenog skladištara
1.	DIBA d.o.o.	Suhopolje, Kralja Tomislava 5	15.000 t
2.	GRANOLIO d.d. PJ Mlin farina	Gornji Draganec 251	3.000 t
3.	GRANOLIO d.d. PJ Silos Bjeliš	Slavonski Brod, Industrijska b.b.	3.000 t
4.	GRANOLIO d.d. Mlin Kopanica	Velika Kopanica	3.000 t
5.	Žitar d.o.o.	Donji Miholjac, Kolodvorska 105	5.000 t
6.	Silos Garešnica d.o.o.	Garešnica, Kolodvorska 31	20.000 t
7.	Ratarstvo Drenovci d.o.o.	Drenovci, Soljanska b.b.	20.000 t
8.	Žito d.o.o.	Silos Đakovo	3.000 t
9.	Žito d.o.o.	Silos Osijek	3.000 t
Ukupno			75.000,00

Izvor podataka: Ministarstvo poljoprivrede

Također, Vlada Republike Hrvatske na 146. sjednici održanoj 25. kolovoza 2011. godine donijela je Uredbu o tržišnom redu za žitarice ("Narodne novine" broj 98/11. i 30/13.) kojom se propisuju proizvodi i uvjeti za proizvode koji su predmet javne intervencije, razdoblje provođenja javne intervencije, uvjeti pod kojima će biti otvorene javne intervencije, količinska ograničenja za proizvode u javnim intervencijama, visina referentne i interventne cijene, uvjeti skladištenja otkupljenih proizvoda, uvjeti i način prodaje proizvoda iz javne intervencije te interventni centri.

Interventna cijena je cijena po kojoj Agencija za plaćanje otkupljuje žitarice u javnoj intervenciji, a referentna cijena predstavlja najveći mogući iznos interventne cijene i ona za žitarice koje su predmet javne intervencije iznosi 101,31 eura/toni, po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan plaćanja. Iznimno referentna cijena za pšenicu u razdoblju od dana stupnja na snagu ove Uredbe pa do 31. svibnja 2012. godine iznosila je 1.050,00 kuna/toni.

Odluku o pokretanju, odnosno prestanku javne intervencije u sektoru žitarica donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministarstva nadležnog za poljoprivredu kada je cijena žitarica na tržištu Republike Hrvatske u razdoblju od dva uzastopna tjedna jednaka ili niža od referentne cijene. Javna intervencija u sektoru žitarica obuhvaća razdoblje od 1. studenog ove do 31. svibnja iduće godine, a maksimalna količina otkupljene pšenice u interventnom razdoblju po cijeni jednako referentnoj iznosi 500.000 tona. Javna intervencija za količine iznad maksimalno ponuđenih 500.000 tona, a do maksimalno 750.000 tona pšenice provodi se temeljem javnog natječaja uz prikupljanje najpovoljnijih ponuda za otkup po cijeni nižoj od interventne cijene.

6. BERBA KASNIH USJEVA RODA 2014. GODINE

Na poljima Osječko-baranjske županije berba kasnih usjeva obavljena je na 126.200 ha.

Tablica 10. Struktura površina jesenske berbe po kulturama

Kultura	Zasijano (ha)	% u sjetvi
Kukuruz merkantilni	78.200	58,1
Kukuruz sjemenski	5.000	3,7
Šećerna repa	12.000	8,9
Soja	16.000	11,9
Suncokret	15.000	11,1
Jare žitarice	3.000	2,2
Povrće	3.000	2,2
Ostale kulture	2.000	1,5
Krmno bilje novo	500	0,4
UKUPNO	134.700	100

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U strukturi jesenske berbe prevladavao je merkantilni i sjemenski kukuruz na 83.200 ha ili na 61,8% površina. Industrijsko bilje (šećerna repa, soja, suncokret) požnjevene su s 43.000 ha ili 31,9% dok su ostale kulture požnjevene s 8.500 ha ili 6,3%.

6.1. Ostvareni prinosi kasnih usjeva roda 2014. godine

U berbi kasnih usjeva 2014. godine ostvareni su sljedeći prinosi:

Tablica 11. Prinosi kasnih usjeva roda 2014. godine

Kultura	Zasijane površine (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupno tona
Kukuruz merkantilni	78.200	8,5	664.700
Šećerna repa	12.000	50,0	600.000
Suncokret	15.000	3,0	45.000
Soja	16.000	3,0	48.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz prosječan prinos 8,5 t/ha ostvarena je proizvodnja od 664.700 tona kukuruza, uz prinos od 50,0 t/ha proizvedeno je 600.000 tona šećerne repe, uz prinos od 3,0 t/ha proizvedeno je 45.000 tona suncokreta i uz prinos od 3,0 t/ha proizvedeno je 48.000 tona soje.

7. JESENSKA SJETVA 2014. GODINE

7.1. Procjena jesenske sjetve 2014. godine za ozime kulture u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 12. Kulture i površine u jesenskoj sjetvi 2014. godine

KULTURA	Zasijano
Pšenica	48.000
Ječam	10.000
Zob	1.000
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	3.800
Krmno bilje (novo)	500
UKUPNO	63.800

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Na poljima Osječko-baranjske županije jesenska sjetva obavljena je na površini od 63.800 ha. Pšenicom je zasijano 48.000 ha, ječmom 10.000 ha, a uljanom repicom 3.800 ha.

U odnosu na jesensku sjetvu 2013. godine zasijano je manje 3.200 ha na što su utjecale loše vremenske prilike u jesen 2014. godine, te slabiji interes poljoprivrednih proizvođača za sjetvom pšenice i uljane repice zbog niskih otkupnih cijena koji su vladali na tržištu i slabijih prinosa. Posebno se to odnosi na pšenicu koju je zbog nepovoljnih vremenskih prilika tijekom vegetacije zahvatila bolest (hrđa) što je uzrokovalo znatno smanjenje prinosa.

7.2. Očekivana proizvodnja važnijih ozimih kultura na poljima Osječko-baranjske županije

Obzirom na procjenu zasijanih površina u jesenskoj sjetvi 2014. godine na području Osječko-baranjske županije, može se očekivati sljedeća proizvodnja važnijih ozimih kultura pod pretpostavkom da će sljedeća vegetativna godina biti klimatsko edafski prosječna, uz primjenu potrebnih agrotehničkih mjera.

Tablica 13. Očekivana proizvodnja ozimih usjeva

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prinos t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja tona
Pšenica	48.000	5,5	264.000
Ječam.	10.000	5,0	50.000
Zob	1.000	4,5	4.500
Uljana repica	3.800	3,0	11.400

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz planirani prinos od 5,0 t/ha planira se proizvesti 264.000 tona zrna pšenice. Osim pšenice koja je najviše zastupljena, na zasijanim površinama planira se proizvesti 11.400 tona uljane repice, 50.000 tona ječma i 4.500 tona zobi.

7.3. Materijalne pretpostavke za realizaciju jesenske sjetve

7.3.1. Tržište sjemena

Dorađivači sjemena u suradnji s Poljoprivrednim institutom Osijek, Agrigenitics d.o.o i BC Institut Zagreb osigurali su za potrebe domaćeg tržišta dovoljno kvalitetnog sortnog sjemena ozimih kultura. Prema cjeniku Poljoprivrednog instituta Osijek maloprodajne cijene ozimih kultura s PDV-om bile su sljedeće:

Tablica 14. Maloprodajne cijene sjemena

NAZIV KULTURE	CIJENA kn/kg
Pšenica	3,00
Ječam	3,13

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: HGK Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

7.3.2. Mineralna gnojiva

Tvornica mineralnih gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala je dovoljne količine gnojiva za jesensku sjetvu, a u tablici 15. prikazan je cjenik mineralnih gnojiva Petrokemije d.d. Kutina u rujnu 2014. godine.

Tablica 15. Cjenik mineralnih gnojiva

Asortiman	Proizvođačka cijena	PDV 25%	Prodajna cijena kn/t	Smanjenje u odnosu na proljeće 2014.
UREA 46 % N	2.854,00	713,50	3.567,50	9,0%
KAN N 27% +4,8% MgO	1.916,00	479,00	2.395,00	5,0%
UAN 30% tekući	1.915,00	478,75	2.393,75	8,2%
NPK GNOJIVA				
20 - 10 - 10	2.508,00	627,00	3.135,00	10,0%
15 - 15 - 15	2.717,00	679,25	3.396,25	9,0%
(SO ₃) 15 - 15 - 15(7)	2.717,00	679,25	3.396,25	
7 - 20 - 30	3.558,00	889,50	4.447,50	0,0%
5 - 15 - 30	2.998,00	749,50	3.747,50	3,0%
PK GNOJIVA				
20 - 30	3.228,00	807,00	4.035,00	

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

7.4. Kodeks otkupa žitarica i uljarica

Ministarstvo poljoprivrede u studenom 2014. godine objavilo je Kodeks otkupa žitarica i uljarica koji definira parametre otkupa. Parametri iz Kodeksa će se sukladno dogovoru proizvođača, prerađivača i otkupljivača primjenjivati od žetve/berbe 2015. godine.

Vođeno primjerima drugih članica EU, Ministarstvo je pristupilo izradi Kodeksa koji će po prvi puta naglasiti kvalitetu žitarica i uljarica kao uvjet konkurentnosti na tržištu. Do sada se trženje žitarica vršilo po standardima koji datiraju iz 1954. godine. Prilikom otkupa pšenice primjenjivat će se razredi kvalitete, pri čemu će postotak proteina biti odlučujući čimbenik.

Uvođenje dodatnih parametara predstavlja značajan iskorak u dosadašnjoj proizvodnji i trženju pšenice, ali i ostalih žitarica i uljarica. Kodeks je preporuka proizvođačima za proizvodnju kvalitetne robe koja će biti konkurentna na tržištu Europske unije, a otkupljivačima preporuka vezana uz otkup, te će ujedno predstavljati temelj za sklapanje ugovora između proizvođača i otkupljivača. U Europskoj uniji standard po kojem se prodaje ili kupuje dogovara se između kupaca i prodavatelja u okviru ugovora koji zajednički sklapaju i zaključuju, a temelji se na važećem Kodeksu pojedine države članice.

8. VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

U Osječko-baranjskoj županiji od višegodišnjih nasada najviše ima rodni stabala jabuka 633.609. Od tog ukupnog broja u vlasništvu obiteljskih gospodarstava nalazi se rodni stabala 355.460, što predstavlja 56,1%. Prosječan prirod po rodnom stablu je iznosio 9,2 kg. Na drugom mjestu po zastupljenosti su šljive. Rodni stabala šljiva ima ukupno 506.537, a od tog ukupnog broja 501.494 ili 99,0% nalazi se u vlasništvu obiteljskih gospodarstava.

U tablici 16. prikazane su površine voćnjaka i vinograda u Republici Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji.

Tablica 16. Površine voćnjaka i vinograda u Republici Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji (2014. godina)

Kultura	Republika Hrvatska	Osječko-baranjska županija
Voćnjaci	31.349	4.810
Vinogradi	34.000	2.482
Ukupno	65.349	7.292

Izvor podataka: Savjetodavna služba Podružnica Osječko-baranjske županije

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku i Savjetodavne službe Podružnice Osječko-baranjske županije u Republici Hrvatskoj ima 65.349 hektara voćnjaka i vinograda, a u Osječko-baranjskoj županiji 7.297 hektara ili 11,16% površina od ukupnih površina u Republici Hrvatskoj.

Tablica 17. Površine po vrstama voća i površine vinograda u RH (2014. godina)

Voćna vrsta	Površina u hektarima
Jabuke	6.932
Šljive	6.563
Višnje	3.117
Trešnje	950
Kruške	1.853
Breskve i nektarine	1.889
Marelice	409
Lijeska	2.391
Orah	7.025
Jagode	220
Vinogradi	34.000
UKUPNO	65.349

Izvor podataka: Savjetodavna služba Podružnica Osječko-baranjske županije

U tablici 17. prikazane su površine voćnjaka po vrstama i površine vinograda u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj najzastupljenija je voćna vrsta orah koji je zasađen na 7.025 ha, zatim jabuke na 6.932 ha, šljive na 6.563 ha te višnje na 3.117 ha.

U Osječko-baranjskoj županiji obzirom na klimu i tlo postoje optimalni uvjeti za proizvodnju voća i grožđa. Budući da je proizvodnja voća i grožđa znatno profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju te da još uvijek prevladava usitnjenost seljačkih gospodarstava s malim poljoprivrednim površinama nedostatnim za profitabilnu ratarsku proizvodnju, nameće se potreba za povećanjem površina zasađenih voćnjacima i vinogradima. Uz navedeno Republika Hrvatska ima veoma povoljne prirodne uvjete te dugu tradiciju za gajenje dugogodišnjih nasada (voćnjaka i vinograda). Raznolikost prirodnih čimbenika, autohtonost pojedinih vrsta i sorata, posebno sorata vinove loze čine ovu proizvodnju posebnom i prepoznatljivom te u svijetu moguće konkurentnom. Na žalost zbog niza različitih čimbenika površine zasađene voćnjacima i vinogradima ne zadovoljavaju potrebe Republike Hrvatske za proizvodnjom voća i grožđa. Nedostatak površina zasađenih voćnjacima i vinogradima te time nedovoljna proizvodnja voća i grožđa rezultira sve većim uvozom dok je izvoz gotovo izostao, posebno na tržištu zapadno europskih zemalja. U Republici Hrvatskoj u 2014. godini uvezeno je 171.654 tona svježeg voća i grožđa. Također se uvoze i velike količine voćnih prerađevina.

Obzirom na novo zasađene voćnjake i vinograde, posljednjih deset godina na području naše Županije znatno se povećala proizvodnja voća na obiteljskim gospodarstvima i poljoprivrednim tvrtkama, međutim za postizanje još boljih ekonomskih rezultata i bolje kakvoće voća neophodni su skladišni i hladni prostori za čuvanje voća. Da bi se povećala vrijednost visokokvalitetnih proizvoda također je potrebno kontinuirano poboljšanje pakiranja i konfekcioniranja proizvoda.

U Republici Hrvatskoj ukupni kapaciteti ULO hladnjača u centrima za otkup voća i povrća iznose oko 40.000 tona, a prema procjenama Hrvatske voćarske zajednice s obzirom na dosadašnja ulaganja u nove voćnjake za dvije do tri godine trebat će nam oko 100.000 tona. Problem je što ULO hladnjače nisu ravnomjerno raspoređene na cijelom području Republike Hrvatske i što su vlasnici veletrgovci, a ne udruge i zadruge voćara. Najveći broj otkupnih centara u zemlji okuplja tvrtka Agrofructus, specijalizirana za otkup i prodaju voća i povrća, a u Hrvatskoj posjeduje sedam velikih otkupnih centara, a od toga jedan u Osječko-baranjskoj županiji u Donjem Miholjcu. Kapacitet ULO-hladnjače u Donjem Miholjcu iznosi 2.500 tona. Također u Osječko-baranjskoj županiji se nalazi još ULO-hladnjača tvrtke Baretid kapaciteta 2.100 tona i tvrtke Baranjski voćnjaci kapaciteta 2.700 tona.

U Osječko-baranjskoj županiji u sljedeće dvije godine bi se trebao izgraditi Regionalni distributivni centar za voće i povrće, koji je prijeko potreban za snažniji razvoj slavonsko-baranjske poljoprivredne proizvodnje. Poslovni prostori distributivnog centra graditi će se na prostoru Slobodne zone Osijek i okupit će najveći broj proizvođača voća i povrća, a svojim kapacitetima i uslugama zadovoljit će potrebe svih proizvođača iz Slavonije i Baranje. Regionalni distributivni centar za voće i povrće sadržavat će različite tehnologije hlađenja od ulo režima do komora za smrzavanje voća i povrća, što bi trebalo smanjiti uvoz voća i povrća u Republiku Hrvatsku. Vrijednost investicije iznosi između 50 i 70 milijuna kuna, a najvećim dijelom će se financirati iz fondova EU. Projekt Regionalnog distributivnog centra za voće i povrće podržan je i u ostalim županijama Istočne Hrvatske, a tehničku pomoć za pripremu potrebne dokumentacije odobrilo je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, te je Župan Osječko-baranjske županije s navedenim Ministarstvom potpisao Sporazum o tehničkoj suradnji.

9. PROGRAMI UNAPRJEĐENJA POLJOPRIVREDE

Osječko-baranjska županija pokrenulo je niz projekata s ciljem razvoja i unapređenja poljoprivrede na području naše Županije. Potrebna financijska sredstva za provedbu razvojnih projekata u poljoprivredi Županija je osigurala iz prihoda od raspolaganja poljoprivrednima zemljištem u vlasništvu države, sukladno propisima koji reguliraju navedeno.

9.1. Poticanje biljne proizvodnje

9.1.1. Sufinanciranje projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima"

Projekt "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" radi praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta i utvrđivanja preporuka za gnojidbu s ciljem optimizacije gnojidbe i postizanja visokih i stabilnih prinosa u granicama ekonomičnosti provodi se od 2003. godine. Projekt se provodi u suradnji s jedinicama lokalne samouprave, Agencijom za poljoprivredno zemljište i Poljoprivrednim fakultetom u Osijeku. Neposredni korisnici rezultata analize tla i preporuke za gnojidbu usjeva su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici, zadruge i trgovačka društva. Maksimalan broj analiza po jednom poljoprivrednom gospodarstvu utvrđuju jedinice lokalne samouprave koje sudjeluju u Projektu.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" broj 39/13. i 48/15.) u članku 7. utvrdio je obvezu fizičkih i pravnih osoba da prate stanje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države kojeg koriste na temelju ugovora o zakupu, zakupu zajedničkog pašnjaka i zakupu za ribnjake. Praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta obavlja Agencija za poljoprivredno zemljište na temelju analize tla po službenoj dužnosti ili na zahtjev korisnika, tijekom prve godine nakon uvođenja u posjed i zadnje godine prije isteka ugovora o zakupu, zakupu zajedničkog pašnjaka i zakupa za ribnjake te periodično najmanje svake pete godine, a za korisnike koji su upisani u upisnik integrirane proizvodnje po zahtjevima takve proizvodnje. Troškove analize tla snosi korisnik zemljišta.

Skupština Osječko-baranjske županije 20. svibnja 2014. godine donijela je Zaključak o provedbi projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini, radi praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta i utvrđivanja

preporuka za gnojidbu, s ciljem optimizacije gnojidbe i postizanja visokih i stabilnih prinosa u granicama ekonomičnosti, uz smanjivanje ekološkog opterećenja okoliša, a Župan 27. lipnja 2014. godine Zaključak o provedbi Projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini.

Sporazumi o provedbi Projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini između Županije, Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku, Agencije za poljoprivredno zemljište i 40 jedinica lokalne samouprave (7 gradova i 33 općine) potpisani su 17. srpnja 2014. godine.

U Projekt "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" u 2014. godini uključilo se 7 gradova i 33 općine. U projektu nisu sudjelovale općine Đurđenovac i Strizivojna. U sufinanciranju uzoraka analiza tla Osječko-baranjska županija sudjeluje sa 40%, jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine) sa 40% i krajnji korisnici s 20% od ukupne cijene uzorka. Cijena jednog uzorka iznosi 356,73 kune. U cijenu je uračunato uzimanje uzoraka na terenu, dostava uzoraka u laboratorij, laboratorijska analiza uzorka tla, interpretacija rezultata i preporuka gnojidbe. Informiranje krajnjih korisnika o Projektu na području jedinica lokalne samouprave koje su se uključile u ovaj Projekt, te animiranje istih da sudjeluju u Projektu, izbor korisnika usluga i naplaćivanje iznosa od 71,35 kuna od krajnjih korisnika usluge analize tla, obavljaju općine odnosno gradovi.

U tablici 18. prikazani su podaci o broju uzoraka analize tla s kojim sudjeluju pojedini gradovi/općine, te iznos financijskih sredstava koje izdvajaju Osječko-baranjska županija, gradovi/općine i krajnji korisnici u zajedničkom Projektu "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" u 2014. godini.

Tablica 18.

GRADOVI/OPĆINE	BROJ UZORAKA ANALIZE TLA	FINANCIJSKA SREDSTVA (kn)		
		Osječko-baranjska županija (40%)	Gradovi/Općine (40%)	Krajnji korisnici (20%)
Beli Manastir	35	4.994,22	4.994,22	2.497,12
Belišće	150	21.403,80	21.403,80	10.701,90
Donji Miholjac	120	17.123,04	17.123,04	8.561,52
Đakovo	150	21.403,80	21.403,80	10.701,90
Našice	120	17.123,04	17.123,04	8.561,52
Osijek	150	21.403,80	21.403,80	10.701,90
Valpovo	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Antunovac	70	9.988,44	9.988,44	4.994,22
Bilje	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Bizovac	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Čeminac	70	9.988,44	9.988,44	4.994,22
Čepin	120	17.123,04	17.123,04	8.561,52
Darda	7	998,84	998,84	499,43
Donja Motičina	35	4.994,22	4.994,22	2.497,12
Draž	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Drenje	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Erdut	100	14.269,20	14.269,20	7.134,60
Ernestinovo	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Feričanci	34	4.851,53	4.851,53	2.425,76
Gorjani	34	4.851,53	4.851,53	2.425,76
Jagodnjak	70	9.988,44	9.988,44	4.994,22
Kneževi Vinogradi	120	17.123,04	17.123,04	8.561,52
Koška	69	9.845,75	9.845,75	4.922,82
Levanjska Varoš	20	2.853,84	2.853,84	1.426,92

Magadenovac	90	12.842,28	12.842,28	6.421,14
Marijanci	30	4.280,76	4.280,76	2.140,38
Petlovac	60	8.561,52	8.561,52	4.280,76
Petrijevci	70	9.988,44	9.988,44	4.994,22
Podgorač	34	4.851,53	4.851,53	2.425,76
Podravska Moslavina	30	4.280,76	4.280,76	2.140,38
Popovac	70	9.988,44	9.988,44	4.994,22
Punitovci	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Satnica Đakovačka	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Semeljci	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Šodolovci	40	5.707,68	5.707,68	2.853,84
Trnava	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Viljevo	50	7.134,60	7.134,60	3.567,30
Viškovci	35	4.994,22	4.994,22	2.497,12
Vladislavci	35	4.994,22	4.994,22	2.497,12
Vuka	35	4.994,22	4.994,22	2.497,12
Ukupno:	2.803	399.965,68	399.965,68	199.982,83

Izvor podataka: jedinice lokalne samouprave Osječko-baranjske županije,
 Obrada: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Ukupna vrijednost Projekta je 999.914,19 kuna. Osječko-baranjska županija sufinancira Projekt "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" s ukupno 399.965,68 kuna, jedinice lokalne samouprave s ukupno 399.965,68 kuna, a krajnji korisnici s ukupno 199.982,83 kuna. Do 15. svibnja 2015. godine analizirano je 2.719 uzoraka tla od ukupno 2.803 uzoraka tla predviđenih projektom za analizu što iznosi 97%.

U tablici 19. prikazan je usporedni pregled o sudjelovanju gradova/općina u zajedničkom projektu "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima (2003., 2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., 2012. i 2014. godini). Napomena: U 2013. godini projekt se nije provodio.

Tablica 19. Prikaz provedbe projekta po godinama

Godina	Broj gradova/općina	Broj uzoraka	Vrijednost projekta (kn)
2003.	12	2.307	450.000,00
2004.	23	2.965	896.319,50
2005.	25	3.290	994.567,00
2006.	27	3.305	999.101,50
2007.	26	3.306	999.403,80
2008.	34	2.985	999.995,00
2009.	35	2.985	999.995,00
2010.	30	2.686	999.871,92
2011.	39	2.846	999.002,92
2012.	39	2.803	999.914,19
2014.	40	2.803	999.914,99
UKUPNO		32.281	10.338.085,02

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U kontekstu provedbe ovoga Projekta u 2013. godini Skupština Osječko-baranjska županije i Župan donijeli su provedbene akte, ali radi preustroja Zavoda za tlo i prelaska iz Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo u Agenciju za poljoprivredno zemljište, Sporazum u 2013. godini nije zaključen.

9.1.1.1. Relativna pogodnost zemljišta za usjeve Osječko-baranjske županije

Prioritet Osječko-baranjske županije, kada je tlo u pitanju, uspostava je informacijskog sustava zaštite tla, inventarizacija podataka o tlu i zemljištu, određivanje najkvalitetnijih zemljišta za poljoprivrednu namjenu, te zaštita tla i očuvanje hranidbenih vrijednosti uvažavajući načela održivog gospodarenja i zaštite tla.

Racionalna, ekonomski isplativa primarna organska proizvodnja podrazumijeva primjenu gnojiva u količinama koje odgovaraju potrebama i stanju biljaka (usjeva, povrća, nasada), plodnosti tla, profitabilnosti rada i uloženi sredstava te istovremeno vodi računa o vremenskim uvjetima, okolišu i mogućem prinosu.

Projekt Osječko-baranjske županije "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" provodi se od 2003. godine. Svake godine se na terenu uz pomoć GPS uzme i u laboratorijima analizira oko 3000 uzoraka iz 40-ak općina i gradova.

Kontrola plodnosti u našoj Županiji znanstveno je utemeljena, suvremeno koncipirana, podaci se čuvaju u interpretacijskoj bazi, a rezultati prikazuju u GIS-u na kartama produktivnosti naših poljoprivrednih površina. Projekt vodi i koordinira Poljoprivredni fakultet, Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla, a terenski i laboratorijski dio odrađuju Agencija za poljoprivredno zemljište. Ukupno je analizirano do sada više od 30.000 uzoraka tla i izdano isto toliko preporuka za gnojidbu različitih usjeva uz savjete kako otkloniti "faktore minimuma", popraviti plodnost naših oranica, eliminirati loše efekte kiselosti tla i postići što više prinose uz visoku kakvoću poljoprivrednih proizvoda poštujući principe "Dobre poljoprivredne prakse".

Biološki proces primarne produkcije hrane izuzetno je složen i dinamičan pa se u rješavanju kompleksne problematike gnojidbe može očekivati brz napredak samo uz primjenu kompjutorske tehnologije, korištenjem podataka o svim relevantnim svojstvima tla, modeliranjem raspoloživosti hranjiva i potreba biljaka te bilanciranjem hranjiva ovisno o različitim agroekološkim uvjetima proizvodnje. Kompjutorski model procjene pogodnosti za usjeve, podržan GIS-om, pokazao se brzim i efikasnim uz dovoljnu pouzdanost i sve više naših, poljoprivrednih proizvođača provode analizu svojih poljoprivrednih površina.

Metodologija kontrole plodnosti naše Županije obuhvaća i rješavanje problema kiselih tala. Naime, acidifikacija poljoprivrednih tala Republike Hrvatske veliki je problem, a na području naše Županije je oko 55% površina kiselog tla, od čega oko 20% površina je jako do ekstremno kiselo uz trend daljeg zakiseljavanja, ponajviše na tlima na kojima se prakticira intenzivna poljoprivreda. Niska pH vrijednost dovodi do niza negativnih pojava u tlu, kao što su slabija bioraspoloživost hranjiva, narušavanje strukture tla, pad mikrobiološke aktivnosti tla, itd. uz pad prinosa i njegove kakvoće. Zbog toga se kao obvezna mjera popravke kiselih tala preporuča kalcizacija, ali uz detaljnu kemijsku analizu tla i uvažavanje ostalih mjera popravke (humifikacija, fosfatizacija, primjena mikroelemenata i dr.). Vrlo efikasno sredstvo za kalcizaciju je saturacijski mulj ili karbokalk koji proizvodi Tvornica šećera Osijek, a do nedavno je tretiran kao otpad. Primjenom karbokalka, uz popravku kiselih tala, ujedno se rješava i njegovo ekološki prihvatljivo zbrinjavanje.

U tablici 20. prikazana je relativna pogodnost zemljišta za usjeve u Osječko-baranjskoj županiji na temelju indikatora pogodnosti kojima raspolaže Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Uključeno je 17.500 uzoraka tla iz projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije. Podaci su prikazani sukladno FAO klasifikaciji pogodnosti zemljišta, ali se metodologija znatno razlikuje od FAO jer je prilagođena našim agroekološkim uvjetima.

Tablica 20. Relativna pogodnost zemljišta za usjeve

	Klasa pogodnosti	Relativna pogodnost %	Ukupno ha	Bez šumskih površina
Nepogodno	N2	0-20	0	0
	N1	20-40	65.428,71	51.751,91
Pogodno	P3	40-60	130.728,60	86.142,41
	P2	60-80	179.447,89	132.789,62
	P1	80-100	37.855,33	30.772,75
		Županija ha	413.460,53	301.456,69

Izvor podataka: Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku

9.1.1.2. Područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima

Pravilnikom o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima ("Narodne novine" broj 34/15.) određuju se područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima sukladno članku 32. Uredbe (EU) broj 1305/2013. Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) broj 1698/2005.

Status pripadnosti područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima utvrđen je na razini jedinica lokalne samouprave (JLS) temeljem "Studije određivanja područja pod utjecajem prirodnih ili drugih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama" za potrebe provedbe mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.

Područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima razvrstavaju se na sljedeće kategorije:

- gorsko planinsko područje - GPP
- područje sa značajnim prirodnim ograničenjima - ZPO
- područje s posebnim ograničenjima - PPO.

Gorsko-planinsko područje obuhvaća one JLS koje na najmanje 50% svog teritorija ispunjavaju sljedeće kriterije:

- Nadmorska visina iznad 700 m,
- Nadmorska visina 500 - 700 m uz nagib veći od 15%,
- Nadmorska visina 400 - 500 m uz nagib veći od 15% ukoliko je vertikalna rasčlanjenost reljefa veća od 500 m.

Ovaj je kriterij primjenjiv samo u slučaju kada JLS graniči s JLS koja je definirana sukladno prvom ili drugom kriteriju.

Područje sa značajnim prirodnim ograničenjima obuhvaća one JLS koje na najmanje 60% svog teritorija ispunjavaju sljedeće kriterije i granične vrijednosti definirane u Prilogu III. Uredbe (EU) br. 1305/2013:

- Niska temperatura;
- Suša;
- Ograničena propusnost tla;
- Nepovoljna tekstura i kamenitost;
- Plitka ekološka dubina;
- Nepovoljna kemijska svojstva;
- Nagib.

Područje s posebnim ograničenjem obuhvaća one JLS koje na najmanje 50% svog teritorija imaju karakteristike krša.

Prema navedenom Pravilniku samo deset jedinica lokalne samouprave s područja Osječko-baranjske županije pripadaju području s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima. Svrstane su u Područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i to su: Bizovac, Đurđenovac, Ernestinovo, Koška, Levanjska Varoš, Petrijevci, Podgorač, Strizivojna, Šodolovci i Trnava.

Prema Pravilniku o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja ("Narodne novine" broj 35/15.), kako bi se omogućio nastavak poljoprivredne proizvodnje u područjima gdje postoje prirodna ili posebna ograničenja za poljoprivrednu aktivnost, korisnicima zemljišta na tim područjima dodjeljuju se dodatna plaćanja. Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (ZPO) iznositi će 119,85 eura/ha s tim da se odobreni iznos za mjeru Plaćanja s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima smanjuje ovisno o veličini zatražene površine.

Smanjenje iznosi 20% za zatraženih od 20-50 ha, 30% za zatraženih od 50 do 100 ha i 50% za zatraženih više od 100 ha. Potpora se može ostvariti za ARKOD parcelu koja ima minimalno 50% površine u području koje je označeno kao područje s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima.

Također poljoprivredni proizvođači s područja sa značajnim prirodnim ograničenjima kroz Program ruralnog razvoja Republike hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. u okviru mjere 4. Ulaganja u fizičku imovinu, podmjera 4.1. potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva, tip operacije Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava i tip operacije Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš, prilikom prijave na natječaj za korištenje sredstava iz navedenog Programa mogu ostvariti dodatni intenzitet potpore koji se uvećava za 20 postotnih bodova.

Temeljem projekta, "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije do 2014. godine analizirano je više od 30.000 uzoraka tla, te se svi dobiveni podaci iz provedbe navedenog projekta čuvaju u interpretacijskoj bazi koja se nalazi na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, a Agencija za poljoprivredno zemljište koja se nalazi u sastavu Ministarstva poljoprivrede i koja je uključena u provedbu navedenog projekta, može raspolagati prikupljenim podacima vezanim uz analize tla u svrhu uspostave Informacijskog sustava o poljoprivrednom zemljištu sukladno članku 58. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" broj 39/13. i 48/15.).

Temeljem dobivenih podataka na osnovu analiza tla na području Osječko-baranjske županije utvrđeno je da tla imaju nepovoljna kemijska svojstva (nizak pH), te da je više od 50% tala područja Osječko-baranjske županije kiselo, a u članku 2. stavku 2. Pravilnika o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima navodi se da su područja sa značajnim prirodnim ograničenjima obuhvaćaju jedinice lokalne samouprave koje na najmanje 60% svog teritorija ispunjavaju kriterije i granične vrijednosti definirane u Prilogu III Uredbe (EU) br. 1305/2013., gdje se između ostalih kriterija navodi i nepovoljna kemijska svojstva tla.

Slijedom navedenog, Ministarstvo poljoprivrede trebalo bi analizirati podatke koji su dobiveni provođenjem navedenog projekta, te da na temelju tih podataka razmotri mogućnost uvrštavanja u područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima i ostale jedinice lokalne samouprave na području Županije koje ispunjavaju potrebne kriterije.

9.1.2. Provedba programa navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem na području Osječko-baranjske županije

Poljoprivredna proizvodnja je proizvodnja koja najviše ovisi o klimatskim uvjetima, a pouka iz katastrofalne suše iz 2003. godine, kao i u 2011. i 2012. godini je činjenica da navodnjavanje poljoprivrednih površina na kojima su zasijane poljoprivredne kulture su ključna stvar za poljoprivrednu proizvodnju u vremenu velikih klimatskih promjena.

Vlada Republike Hrvatske na svojoj 121. sjednici od 17. studenoga 2005. godine, usvojila je Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV). Cilj je Programa da se organiziranjem navodnjavanja, te okrupnjavanjem poljoprivrednog zemljišta, izmjenom strukture poljoprivredne proizvodnje, uvođenjem dohodovnih kultura, osiguraju preduvjeti za primjenu novih tehnologija u uvjetima navodnjavanja, što bi trebalo rezultirati boljim korištenjem prirodnih resursa za učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju, a u konačnici voditi razvoju ruralnih prostora.

Prema veličini navodnjavanih površina Republika Hrvatska se nalazi na jednom od posljednjih mjesta u Europi. Službeni podaci ukazuju da se u Hrvatskoj navodnjavalo 9.264 ha ili 0,86% korištenih poljoprivrednih površina. S obzirom na postojeće prirodne potencijale, a to su kvaliteta tla, bogati vodni resursi uz klimatske pogodnosti, nedvojbeno je da ih je potrebno koristiti za učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju. Analize pokazuju da se suše u Hrvatskoj javljaju u prosjeku svake treće do pete godine, a ovisno o intenzitetu i dužini trajanja, mogu smanjiti urode raznih kultura od 20-80%.

Navodnjavanje je jedna od mjera kojom se štete od suše mogu smanjiti, a u nekim područjima i potpuno izbjeći. Redukcije prinosa poljoprivrednih kultura uzgajanih bez navodnjavanja na području Republike Hrvatske iznose u prosječnim klimatskim uvjetima od 10 - 60%, a u sušnim i do 90% od biološkog potencijala, ovisno o kulturi, tipu tla i području. Pored toga, mjesto navodnjavanja u poljoprivredi razvijenih susjednih zemalja dovoljni su argumenti za tvrdnju o boljoj perspektivi i mjestu ove mjere u poljoprivredi i gospodarstvu općenito. Jedno od važnih polazišta za planiranje navodnjavanja jest utvrđivanje raspoloživosti i kvalitete vodnih resursa. Kada se radi o racionalnom gospodarenju vodnim resursima za potrebe navodnjavanja tada se to prvenstveno odnosi na stvaranje uvjeta za osiguranje zaliha vode za navodnjavanje.

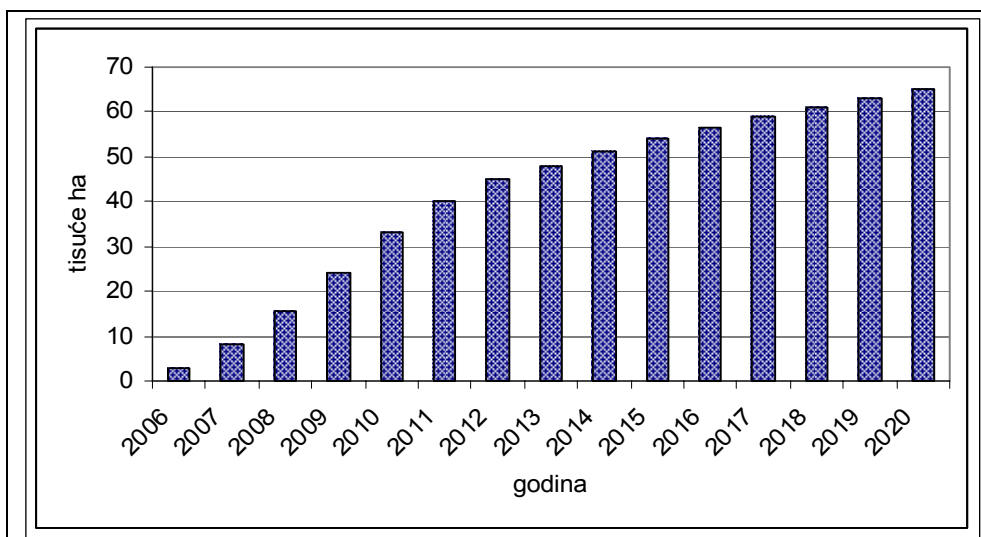
Postupak definiranja prioriteta područja u Republici Hrvatskoj tekao je u nekoliko faza, a primijenjeno je više kriterija. Kao najvažniji kriteriji za navodnjavanje uzeti su prirodni potencijali tla i vode, deficit vode, te socio-ekonomski čimbenici. Procijenjeno je da u Republici Hrvatskoj ima oko 6.000 ha površina vrlo visoke pogodnosti za navodnjavanje, od toga najviše u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Oko 500.000 ha je visoke pogodnosti za navodnjavanje, od toga najviše u Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Prema NAPNAV-u ukupna investicija do 2010. godine trebala je iznositi 318.500.000 eura, a do 2020. godine 591.500.000 eura. Predviđeno je da će izgradnju vodozahvata i distribucijske mreže financirati Vlada Republike Hrvatske, dok u sustav za navodnjavanje ulaže krajnji korisnik. Tako je ukupna investicija države do 2010. godine trebala iznositi 213,4 milijuna eura, a do 2020. godine 396 milijuna eura.

Izvori financiranja NAPNAV-a:

- Državni proračun RH,
- pristupni fondovi EU, Svjetska banka,
- komercijalni krediti s jamstvom države,
- lokalna samouprava.

Do 2010. godine bila je planirana izgradnja sustava za navodnjavanje na 35.000 ha poljoprivrednih površina, odnosno do 2020. godine na ukupno 65.000 ha.

Grafikon 2. Kumulativno povećanje navodnjavanih poljoprivrednih površina u RH do 2020. godine

U provedbi NAPNAV-a županije imaju značajnu ulogu zbog specifične prirode izgradnje sustava na nacionalnoj razini, organizacija i provođenje pojedinačnih projektnih zadataka zahtjeva naročite kadrovske kapacitete, a koje niže teritorijalne jedinice u pravilu nemaju i ne mogu preuzeti poslove oko planiranja sustava za navodnjavanje.

Plan navodnjavanja područja Osječko-baranjske županije donijela je Skupština Županije 11. ožujka 2006. godine ("Županijski glasnik" broj 3/06.). Plan navodnjavanja sadrži devet poglavlja i predstavlja opsežan i sustavno izrađen planski dokument koji je odlična osnova za daljnje detaljnije rješavanje konkretnih projekata navodnjavanja na pojedinim lokacijama Županije, a izrađen je sukladno projektnom zadatku i utemeljen u postojećoj zakonskoj regulativi. Sustavno su sagledane i analizirane sve karakteristike područja relevantne za provedbu navodnjavanja.

Plan navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije definirao je smjernice, kriterije i ograničenja za planski razvoj navodnjavanja područja, prijedlog plana i njegove faze realizacije, prijedlog izvora financiranja, te osnove upravljanja i gospodarenja vodnim resursima u svrhu navodnjavanja. Plan je baziran na potrebama za uvođenje navodnjavanja kao osnovom za daljnji opstanak i razvoj poljoprivrede. Predložena konceptijska rješenja utemeljena su u postojećim uvjetima i zasnovana na ostalim važnim studijskim i dokumentacijskim elaboratima kao što su Nacionalni plan navodnjavanja Republike Hrvatske i Vodnogospodarska osnova Republike Hrvatske s kojima su u potpunosti kompatibilni, a razmotrena je i mogućnost utjecaja izgradnje vodne stepenice Osijek.

U provedbi Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV) Osječko-baranjska županija od 2006. godine prijavljuje pojedine projekte navodnjavanja nadležnom tijelu. U 2006. godini kandidirano je nekoliko projekata od kojih je Stručni tim za izradu i provođenje NAPNAV-a i tada Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, odobrilo 11 projekata navodnjavanja na području Županije, a koji su se trebali sufinancirati u sklopu Plana upravljanja vodama Hrvatskih voda, te su i utvrđeni okvirni iznosi sufinanciranja iz Državnog proračuna za 2006. godinu.

Provedba NAPNAV-a na području Osječko-baranjske županije nastavljena je i u 2007. i 2008. godine. U skladu sa zahtjevom Hrvatskih voda od 3. studenog 2008. godine, Radna grupa za provedbu NAPNAV-a na području Osječko-baranjske županije u svom prijedlogu za 2009. godinu podržala skoro sve ranije predložene projekte navodnjavanja, odnosno ukupno 11 projekata sustava navodnjavanja. Međutim u 2009. godini Osječko-baranjskoj županiji nije odobreno sufinanciranje sredstvima iz državnog proračuna niti za jedan predloženi projekt sustava navodnjavanja.

Osječko-baranjska županija je za 2010. godinu kandidirala nekoliko projekata izrade projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja od kojih je i sustav sliva rijeke Karašice koji predstavlja jedan od najstarijih uspješnih primjera pretvaranja šumskih i močvarnih područja u Hrvatskoj u visokoproduktivne poljoprivredne površine. Studijom izvodljivosti uređenja vodnog režima sliva Karašice za potrebe višenamjenskog korištenja dokazana je opravdanost daljnjeg ulaganja u razvoj poljoprivredne proizvodnje ovog područja uvođenjem sustava navodnjavanja koji bi se zasnivao na prevođenju rijeke Drave u sliv Karašice tijekom vegetacijskog razdoblja.

Izgradnjom ovoga sustava omogućit će se navodnjavanje oko 18.500 ha poljoprivrednih površina, kao i uređenje vodnog režima na području jedinica lokalne samouprave koje mu gravitiraju, čime će se poboljšati uvjeti života i gospodarskog razvoja za oko 45.000 stanovnika. Ukupno potrebna financijska sredstva za izgradnju cijelog Sustava navodnjavanja Karašica iznose oko 572.000.000,00 kuna. Također se za potrebe urbanističkog uređenja obala uz Karašicu na području Valpova i Belišća predviđa osim povećanja minimalnih protoka još i rekonstrukcija praga na Gatskom kanalu, rekonstrukcija ustave na početku Donje Karašice, te izvedba pragova u koritu na potezu od Valpova do Belišća i ustave nizvodno od Valpova, kojima bi se dodatno podizala razina vode Karašice na značajnim dionicama.

Realizacijom Projekta doći će i do povećanja prihoda od poljoprivredne i ribnjačarske proizvodnje, turizma, kao i povećanja zaposlenosti. Posebno je važno naglasiti i kontrolu rizika od klimatskih promjena (štete od suša i poplava) koja će biti omogućena realizacijom Projekta. S obzirom na veliki iznos cjelokupne investicije kao i njegovu važnost za SN Karašica prihvaćeno je sufinanciranje u omjeru 80% državni proračun 20% Županija kroz tri godine te je za provedbu navedenog zaključen Sporazum s Ministarstvom regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva i utvrđeni su iznosi sufinanciranja prema sljedećoj dinamici:

Tablica 21. Prikaz sufinanciranja Sustava navodnjavanja Karašica

Redni broj	Sufinancijeri	Izvori sufinanciranja			
		2011. godina	2012. godina	2013. godina	Ukupno
1	MRRŠVG	2.800.000	3.200.000	3.600.000	9.600.000
2	Osječko-baranjska županija	700.000	800.000	900.000	2.400.000
Ukupno:		3.500.000	4.000.000	4.500.000	12.000.000

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U 2010. godini s Hrvatskim vodama zaključen je i Ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije Program navodnjavanja Osječko-baranjske županije za izradu Idejnog i Glavnog projekta sustava navodnjavanja Poljoprivredni institut Osijek, čija vrijednost iznosi 200.000,00 kuna, a sufinancira se na način da Hrvatske vode osiguravaju 50%, a drugih 50% potrebnih sredstava osigurava krajnji korisnik Poljoprivredni institut Osijek u skladu s Sporazumom zaključenim sa Županijom.

U 2011. godini nastavlja se suradnja s Hrvatskim vodama na provedbi NAPNAV-a i to kroz provedbu nekoliko novih projekata kao i nastavak započetih u prethodnom razdoblju. Tako je zaključen Ugovor o sufinanciranju izrade studije o utjecaju na okoliš Sustava navodnjavanja Baranja kojom se utvrđuje potreba izrade ocjene prihvatljivosti planiranog zahvata u okoliš radi navodnjavanja poljoprivrednih površina.

Nastavljajući započet projekt SN Karašica zaključen je s Hrvatskim vodama i Ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije Program izrade projektne dokumentacije Sustava navodnjavanja Karašica. Temeljem ovog Ugovora Hrvatske vode kao komisionar provele su postupak javne nabave i na osnovu njega odabrale najpovoljnijeg ponuđača s kojim je zaključen Okvirni sporazum o izradi projektne dokumentacije Sustava navodnjavanja Karašica.

U 2011. godini, osim za Sustav navodnjavanja Karašica s Hrvatskim vodama je sklopljen i Ugovor o sufinanciranju izrade projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije Program navodnjavanja Osječko-baranjske županije. Njime su utvrđeni iznosi sredstava za sufinanciranje izrade projektne dokumentacije za sljedeće sustave navodnjavanja Poljoprivredni institut Osijek, Dalj, Baranjsko brdo i Mala šuma-Velik vrt, a ukupna vrijednost ugovora iznosila je 799.260,00 kuna.

Tijekom 2012. godine nastavljena je suradnja Osječko-baranjske županije s Hrvatskim vodama na provođenju projekta Sustava navodnjavanja Karašica te je 17. svibnja 2012. godine s Hrvatskim vodama sklopljen Ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije Program izrade projektne dokumentacije sustava navodnjavanja Karašica. Također je u 2012. godini s Hrvatskim vodama zaključen i Ugovor o o sufinanciranju izrade studije o utjecaju na okoliš i Glavnog projekta Sustava navodnjavanja Baranja.

U nastavku provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV) na području Osječko-baranjske županije u 2012. godine Osječko-baranjska županija je 29. lipnja 2012. godine zaključila ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije za sustave navodnjavanja Poljoprivrednog instituta Osijek, Baranjsko brdo i Mala šuma-Velik vrt.

U rujnu 2012. godine nastavljene su aktivnosti na provedbi NAPNAV-a na području Županije i potpisana su s Hrvatskim vodama dva ugovora vezana uz izradu projektne dokumentacije za Sustav navodnjavanja Dalji i to Ugovor o sufinanciranju izrade projektne dokumentacije i Ugovor o komisionom vođenju Projekta.

Na radnom sastanku s predstavnicima Hrvatskih voda održanom 3. listopada 2012. godine pored ostalog postignut je i dogovor da radi ubrzanja postupaka izrade projektne dokumentacije za pojedine sustave navodnjavanja, te postupke vode Hrvatske vode temeljem komisionih ugovora. Slijedom navedenog, 18. prosinca 2012. godine potpisana su dva ugovora o komisionom vođenju projekta i to: Sustav navodnjavanja Budimci-Krndija obuhvat sustava je 600 ha i Sustav navodnjavanja Puškaš, obuhvat sustava je 853 ha.

Prema Ugovorima o sufinanciranju Hrvatske vode će sufinancirati troškove izrade projektne dokumentacije za navedene sustave navodnjavanja s 80%, dok će Županija osigurati preostalih 20% potrebnih sredstava.

Tijekom 2013. godine nastavljene su aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za definirane sustave navodnjavanja na kojima postoje korisnici. Tako je za Sustav navodnjavanja Dalj s Hrvatskim vodama zaključen Ugovor o sufinanciranju izrade projektne dokumentacije i Ugovor o komisionom vođenju Projekta izrade projektne dokumentacije.

Također je u 2013. godine s Hrvatskim vodama zaključen ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije za sustav navodnjavanja Karašica, kao i Ugovor o aktivnoj reviziji Idejnog projekta Podsustava navodnjavanja Miholjački Poreč u okviru Sustava navodnjavanja Karašica. Za Sustav navodnjavanja Poljoprivredni institut Osijek je ishodaena je lokacijska dozvola.

U cilju izrade projektne dokumentacije za pojedine sustave navodnjavanja za koje postoje krajnji korisnici, s Hrvatskim vodama je zaključen Ugovor o komisijskom vođenju projekta izrade projektne dokumentacije za Sustav navodnjavanja Budimci-Krndija, obuhvat sustava je 600 ha. Sukladno zaključenom Ugovoru o komisijskom vođenju projekta izrade projektne dokumentacije za Sustav navodnjavanja Puškaš, tijekom 2013. godine nastavljena je izrada ove projektne dokumentacije.

U sklopu provedbe NAPNAV-a definiran je Sustav navodnjavanja Baranja obuhvata 4.999 ha, a koji se proteže na području Općine Kneževi Vinogradi. Potrebna voda za ovaj sustav navodnjavanja osigurat će se iz lateralnog kanala Kneževi Vinogradi-Zmajevac čija izgradnja je u tijeku.

Sufinanciranje projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja Hrvatske vode provode temeljem jednogodišnjih ugovora, tako je i u 2014. godine s Hrvatskim vodama zaključen Ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije Program izrade projektne dokumentacije sustava navodnjavanja Karašica, a koji se odnosi na izradu projektne dokumentacije za Podsustav navodnjavanja Miholjački Poreč. Također Župan je potpisao s Hrvatskim vodama i Ugovor o sufinanciranju izrade projektne dokumentacije na području Osječko-baranjske županije, Program izrade projektne dokumentacije Sustav navodnjavanja Dalj, kao i Ugovor o sufinanciranju projektne dokumentacije za: SN Budimci-Krndija, SN Puškaš, SN Baranja, SN Poljoprivredni institut Osijek, SN Mala šuma-Velik Vrt, SN Baranjsko Brdo i SN Dravski rit.

Postupajući sukladno Zakonu o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 133/13.), Župan je 25. ožujka 2014. godine Ministarstvu gospodarstva dostavio prijave za proglašenjem projekata strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske za dva projekta navodnjavanja i to: SN Dalj I. faza, ukupne vrijednosti 38.700.000,00 kuna i dva podsustava navodnjavanja u okviru SN Karašica i to Podsustav navodnjavanja Miholjac-Viljevo i Podsustav navodnjavanja Kapelna, ukupne vrijednosti 72.600.000,00 kuna.

Tijekom 2014. godine ishođeni su konzervatorski i vodopravni uvjeti za sljedeće sustave navodnjavanja: SN Budimci-Krndija, SN Dalj I. faza, SN Miholjac-Viljevo, SN Kitišanci, SN Kapelna, ishođena je Lokacijska dozvola za SN Dalj I. faza, potvrda Glavnog projekta Sustava navodnjavanja Mala šuma-Veliki vrt, Lokacijska dozvola za Sustav navodnjavanja Dalj i Lokacijska dozvola za Sustav navodnjavanja Budimci-Krndija. Za pojedine sustave navodnjavanja za koje su ishođeni potrebni dokumenti za izgradnju, njihova izgradnja se planira u 2015. godini i to iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020.

Tablica 22. Pregled sufinanciranja provedbe NAPNAV-a u 2014. godini

Redni broj	Sustav navodnjavanja	Iznos
1.	Sustav navodnjavanja Baranjsko brdo	82.006,20
2.	Sustav navodnjavanja Karašica	118.257,66
3.	Sustav navodnjavanja Puškaš	11.337,50
4.	Sustav navodnjavanja Baranja	101.802,53
5.	Sustav navodnjavanja Dalj	63.780,00
Ukupno:		382.683,89

Tablica 23. Provedba Plana navodnjavanja Osječko-baranjske županije, stanje na dan 31. prosinca 2014.

	ha	Izrađena dokumentacija	Napomena	Projektantska vrijednost investicije	Planirana izgradnja		Korisnik
					početak	kraj	
1. SN Baranja	5.000	Dovršena izrada glavnog projekta i parcelacijskog elaborata	Ishodena građevinska dozvola	10.000.000,00	2015.	2016.	Belje d.d. (3.200 ha) i privatni korisnici
2. SN Baranjsko brdo	368		U izradi Glavni i Izvedbeni projekt	8.000.000,00	2016.	2017.	Werkos d.o.o
3. SN Budinci - Krndija	565		U izradi je Glavni projekt i Elaborat zaštite okoliša, predan zahtjev za građevinsku dozvolu	12.900.000,00	2016.	2017.	Novocomerce d.o.o.
4. SN Dalj 1. faza	906	Idejno rješenje, Idejni projekt, lokacijska dozvola	U izradi Glavni projekt, Geodetski projekt II. dio, Izvedbeni projekt	38.700.000,00	2016.	2017.	Novi agrar d.o.o.
5. SN Dravski rit	1.690	Studija navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta	U izradi Glavni projekt, Izvedbeni projekt, Elaborat zaštite okoliša	47.000.000,00	2017.	2018.	Belje d.d., Fermopromet d.o.o. i privatni korisnici
6. SN Karašica - revitalizacija vodotoka				27.000.000,00	2016.	2017.	
7. SN Karašica 1. faza podsustav Kapelna	1.216	Koncepcijsko rješenje	Podnesen zahtjev za lokacijsku dozvolu	29.000.000,00	2016.	2017.	Veliki i mali korisnici, poljoprivredne zadruge
8. SN Karašica 1 faza podsustav Miholjac Viljevo	682	Koncepcijsko rješenje	Podnesen zahtjev za lokacijsku dozvolu	16.600.000,00	2016.	2017.	Veliki i mali korisnici, poljoprivredne zadruge
9. SN Karašica 1. faza podsustav Kitišanci	1.198	Koncepcijsko rješenje	Podnesen zahtjev za lokacijsku dozvolu	26.200.000,00	2017.	2018.	Veliki i mali korisnici, poljoprivredne zadruge
10. SN Karašica 1. faza podsustav Miholjački Poreč	490		U izradi Idejni projekt, Studija izvodljivosti	12.000.000,00	2017.	2018.	Mali korisnici i poljoprivredne zadruge
11. SN Mala šuma - Veliki Vrt	78	Izdana građevinska dozvola	U izradi Elaborat zaštite okoliša	5.000.000,00	2015.	2016.	Udruga malih korisnika
12. SN Poljoprivredni institut Osijek	205	Idejni projekt, Glavni projekt	U izradi novelacija Idejnog i Glavnog projekta	6.000.000,00	2015.	2016.	Poljoprivredni institut
13. SN Puškaš	925	Idejni projekt	U izradi Glavni projekt	5.000.000,00	2016.	2017.	Belje d.d. i PZ Bajmak
Ukupno Županija	13.233			243.400.000,00			

Izvor: Hrvatske vode, Jedinica za NAPNAV-a

10. SURADNJA SA ZNANSTVENIM INSTITUCIJAMA

10.1. Sufinanciranje razvojnih projekata u cilju unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije

Suvremeni razvitak poljoprivrede više nego ikada do sada temelji se na rezultatima znanstvenih istraživanja i njihovoj praktičnoj primjeni u uzgoju bilja i stoke. Hrvatska poljoprivreda se nalazi na prekretnici iz intenzivne poljoprivrede u poljoprivredu koja nužno predviđa znanost kao preduvjet, odnosno temelj donošenju razvojnih odluka.

Sustav znanstveno istraživačke djelatnosti u Osječko-baranjskoj županiji je organiziran preko programa trajne znanstveno istraživačke djelatnosti koju provodi Poljoprivredni institut Osijek, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Ekonomski fakultet i Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo u Osijeku. Ove visoko školske, odnosno znanstvene institucije provode temeljna te dio primjenjivih istraživanja, koja se financiraju iz državnog proračuna. Ostatak primjenjivih i razvojnih istraživanja putem ugovornih znanstvenih projekata financira se od strane lokalne zajednice ili privatnog sektora. Provodeći opću znanstveno istraživačku politiku u poljoprivredi u Proračunu Osječko-baranjske županije osiguravana su sredstva za sufinanciranje razvojnih projekata iz područja istraživanja tržišta i marketinga u poljoprivredi, istraživanja o preradi, skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, kao i znanstveni projekti vezani uz navodnjavanje, stočarsku proizvodnju, dugogodišnje nasade i ekološku proizvodnju.

10.2. Sufinanciranje znanstvenih projekata u 2014. godini

U 2014. godini Osječko-baranjska županija je sufinancirala dva istraživačka projekta u suradnji s Poljoprivrednim institutom u Osijeku.

Projekt "Utjecaj intenziteta pojave aflatoksina na skladištenje pšenice"

Ovim Projektom utvrdit će se utjecaj intenziteta pojave aflatoksina na kakvoću skladištenja pšenice. Mikotoksini su sekundarni metaboliti kemijski vrlo različite strukture s različitim biološkim učincima te mogu biti vrlo toksični u malim količinama, kancerogeni, gentoksični, toksični na jetru, bubrege i imunološki sustav. Aflatoksini su prirodni mikotoksini koje proizvode mnoge vrste *Aspergillus* gljiva, otrovni su i ubrajaju se među najkancerogenije spojeve. Stvaraju se na polju i tijekom skladištenja, a najčešće se mogu naći u kukuruzu, pšenici, suncokretu, soji, mlijeku, mliječnim proizvodima i mesu. Cilj projekta je utvrditi utjecaj intenziteta pojave aflatoksina na kakvoću skladištenja pšenice. Rezultati istraživanja biti će smjernice u oplemenjivanju i odabiru sjemena za sjetvu na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, drugim gospodarskim subjektima i mlinarsko-pekarskoj industriji. Voditelj projekta je doc.dr.sc. Branimir Šimić, a Osječko-baranjska županija sufinancira navedeni projekt s 10.000,00 kuna.

Projekt "Značaj primjene biostimulatora u ekološki prihvatljivoj poljoprivrednoj proizvodnji"

Ovim Projektom optimizirat će se način primjene (dozacija) biostimulatora u standardnoj tehnologiji proizvodnje pšenice i stočnog graška. Proizvodnja, dorada i skladištenje sjemena te proizvodnja merkantilne robe nerazdvojni su dijelovi proizvodnog lanca u poljoprivrednoj proizvodnji. Prema razvijenosti-opremljenosti te uporabi pesticida ovih sastavnica može se utvrditi razina ekološki prihvatljive proizvodnje u nekoj zemlji. Budući da je primjena pesticida i mineralnih gnojiva ograničavajući čimbenik ekološki prihvatljive proizvodnje posebnu pozornost trebamo posvetiti biostimulatorima. Primjenom biostimulatora umanjujemo primjenu mineralnih gnojiva, razvijamo biljnu otpornost pri proizvodnji u stresnim uvjetima proizvodnje (nedostatak oborina-suša), a time nastojimo stvoriti preduvjete za maksimalno iskorištenje genetskog potencijala kulture. Rezultati istraživanja biti će smjernica obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i drugim privrednim subjektima za odabir sjemena prilikom sjetve pšenice i stočnog graška. Voditelj projekta je mr.sc. Josip Šimenić, a Osječko-baranjska županija sufinancira navedeni projekt s 10.000,00 kuna.

U suradnji sa Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivrednim fakultetom u Osijeku, Prehrambeno-tehnološkim fakultetom Osijek, Ekomomskim fakultetom u Osijeku i Poljoprivrednim institutom Osijek u razdoblju od 2003. do 2014. godine ukupno je sufinancirano 117 projekata u ukupnom iznosu od 3.455.000,00 kuna.

11. ZAKLJUČAK

Biljnu proizvodnju u 2014. godini obilježili su nepovoljni klimatski uvjeti (iznadrosječna količina oborina), što je znatno smanjilo prinos svih poljoprivrednih kultura izuzev kukuruza. Velika količina oborina osobito se negativno odrazila u proizvodnji pšenice gdje je zbog velike vlage došlo do pojave bolesti žute hrđe te do znatnog smanjenja prinosa. Također na pojedinim područjima dodatne štete na pšenici su izazvali poljski miševi i voluharice. Relativno dobre prinose su ostvarili samo oni proizvođači koji su zasijali visoko rodne sorte, primijenili odgovarajuće agrotehničke mjere i pravovremeno zaštitili pšenicu od bolesti. Prosječni prinos pšenice roda 2014. godine iznosio je 4,50 t/ha, a ukupno je u Osječko-baranjskoj županiji proizvedeno 225.000 tona pšenice.

Od proljetnih kultura najbolji prinosi ostvareni su u proizvodnji kukuruza, pa je tako prosječni prinos kukuruza iznosio 8,5 t/ha, a proizvedeno je 664.700 tona kukuruza. U proizvodnji suncokreta prosječan prinos iznosio je od 3,0 t/ha i proizvedeno je 45.000 tona suncokreta, a uz prosječan prinos od 3,0 t/ha proizvedeno je i 32.000 tona soje. Također uz smanjenje prinosa ovi nepovoljni vremenski uvjeti odrazili su se i na smanjenje kvalitete.

Cijene svih poljoprivrednih proizvoda u 2014. godini su bile niske, tako da su poljoprivredni proizvođači ostvarili loše financijske rezultate u proizvodnji 2014. godini. Taj loš financijski rezultat poljoprivredne proizvodnje u 2014. godini, odrazio se na jesensku sjetvu u kojoj su proizvođači unatoč nešto nižim cijenama mineralnih gnojiva u odnosu na cijene mineralnih gnojiva iz proljetne sjetve, zbog nedostatka financijskih sredstava koristili znatno manje mineralnih gnojiva od potreba usjeva za normalan rast i razvoj.

U 2014. godini zbog ekstremnih oborina koje su u svibnju pale na području Osječko-baranjske županije, a što je izazvalo poplave na dijelu područja Osječko-baranjske županije, Župan Osječko-baranjske županije na prijedlog Županijskog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda proglasio je na dijelu područja Osječko-baranjske županije elementarnu nepogodu poplavu. Elementarna nepogoda od poplave proglašena je na području gradova Belišće, Đakovo i Našice te općina Bilje, Čepin, Đurđenovac, Gorjani, Koška, Magadenovac, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Strizivojna, Viljevo, Vladislavci, Vuka, Antunovac i Šodolovci. Također, uslijed velikog vodenog vala rijeke Drave i njenoga izlivanja na dijelu područja Osječko-baranjske županije, a što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, šumama, divljači, stoci, gospodarskim i stambenim objektima, opremi, infrastrukturi, ostalim sredstvima i dobrima, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od dana 7. listopada 2014. godine proglasio stanje elementarne nepogode poplave za područje gradova Belišća i Donjeg Miholjca te općina Petrijevcu, Podravska Moslavina i Viljevo. U 2014. godini proglašena je i elementarna nepogoda od ledotuče za područje općina Čeminac i Feričanci. Ukupno utvrđena šteta od elementarnih nepogoda poplava i ledotuča iznosila je 203.753.696,74 kune.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o raspodjeli sredstava žurne pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda prijavljenih do 31. kolovoza 2014. godine u Republici Hrvatskoj, gradovima Belišće, Đakovo i Našice te općinama Antunovac, Bilje, Čeminac, Čepin, Đurđenovac, Feričanci, Gorjani, Koška Magadenovac, Podravska Moslavina, Popovac, Punitovci, Strizivojna, Šodolovci, Viljevo, Vladislavci i Vuka odobrena je žurna pomoć iz državnog proračuna za štete nastale u poljoprivredi te na stambeno-građevinskim objektima u ukupnom iznosu od 9.549.895,00 kuna.

Radi unaprjeđenja poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije od 2004. godine u Županiji pokrenuto je niz projekata kojima je bio cilj pomoći poljoprivrednim proizvođačima koji ulažu u biljnu proizvodnju, u navodnjavanje, u podizanje dugogodišnjih nasada, u proizvodnju mlijeka, jaja i mesa, kao i onima koji imaju druga ulaganja koja u konačnici predstavljaju ulaganja u razvoj i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje. Također, ulaganjem u istraživačke projekte Županija u suradnji sa znanstvenim i istraživačkim institucijama stvara uvjete za razvoj poljoprivredne proizvodnje na znanstvenim temeljima i rezultatima provedenih istraživanja. Cilj projekata Osječko-baranjske županije je podizanje poljoprivredne proizvodnje na viši stupanj, na jačanje konkurentnosti, kako bi domaći proizvođači bili u ravnopravnim odnosima s poljoprivrednim proizvođačima drugih zemalja Europske unije.

Republika Hrvatska ulaskom u Europsku uniju u poljoprivredi primjenjuje Zajedničku poljoprivrednu politiku te se financiranje zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje 2014. - 2020. osigurava iz Europskog poljoprivredno-jamstvenog fonda (EPJF) koji osigurava izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima (I. stup) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) koji je usmjeren na financiranje programa za ruralni razvoj (II. stup).

U Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2015. godine provodi se novi model izravnih plaćanja te je za izravna plaćanja predviđena ukupna omotnica od 373 milijuna eura godišnje, uz postupno povećanje udjela financiranja iz EPJF kroz 10 godina (35% sredstava za 2015.g. isplaćuje se iz EPJF, 40% za 2016.g. itd. do 100% izravnih plaćanja iz EPJF za 2022. godinu.). Dodatno na sredstva Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda, Republika Hrvatska ima mogućnost nadoplate iz državnog proračuna do 100% iznosa nacionalne omotnice izravnih plaćanja za pojedinu godinu (u skladu s člankom 19. Uredbe 1307/2013).

Temeljem mehanizma "fleksibilnosti između stupova Zajedničke poljoprivredne politike", Republika Hrvatska će koristiti 15% godišnje alokacije sredstava EPFRR za financiranje izravnih plaćanja u razdoblju 2015. - 2019.g. Radi se o dodatnoj alokaciji od 49,8 milijuna eura godišnje, čime se ukupna omotnica za izravna plaćanja povećava na 183.035.000 milijuna eura iz fonda EPJF za 2015.g. uz mogućnost nadoplate iz državnog proračuna do ukupnog iznosa od 430.425.000 eura za izravna plaćanja za 2015. godinu (uključujući omotnicu za razminirane površine).

Novi se model izravnih plaćanja razlikuje najviše po tome što će se dosadašnja isplata po hektaru (ha) od sada dijeliti na osnovno plaćanje i zeleno plaćanje. Dodatno se uvode programi za mlade i male poljoprivrednike, plaćanja za prve hektare, proizvodno-vezana potpora i konvergencija (izjednačavanje vrijednosti) prava na plaćanja.

Republika Hrvatska ima veliki deficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih proizvoda i iznimno mali broj poljoprivrednih proizvoda s kojima smo postigli samodostatnost što je jedan od temeljnih zahtjeva Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije. Budući da potencijali hrvatske poljoprivrede, koji se ogledaju u povoljnim agroklimatskim uvjetima, velikom broju najrazličitijih poljoprivrednih kultura i sorti, kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, proizvodima vrhunske kvalitete i tradicije, velikom broju autohtonih i izvornih proizvoda nisu iskorišteni u potpunosti, a obzirom da su ulaskom Republike Hrvatske u EU ostvareni preduvjeti stabilnog i predvidivog razvoja poljoprivrede i mogućnost plasmana poljoprivrednih proizvoda na veliko europsko tržište, treba učiniti sve da se korištenjem fondove EU u poljoprivredi i ruralnom razvoju situacija promjeni te da naši poljoprivredni proizvodi postanu konkurentni na zajedničkom europskom tržištu. Stvaranje konkurentnog poljoprivredno-prehrambenog sektora koji će iskoristiti komparativne prednosti Republike Hrvatske zahtjeva restrukturiranje poljoprivredne proizvodnje s ciljem dobivanja visoko dohodovnih proizvoda deficitarnih na tržištu.

Prilog:

Uvoz i izvoz proizvoda biljne proizvodnje i prateće industrije u 2012., 2013. i 2014. godini

Proizvod	2012. godina			2013. godina			2014. godina		
	Uvoz u USD	Izvoz u USD	Razlika	Uvoz u USD	Izvoz u USD	Razlika	Uvoz u USD	Izvoz u USD	Razlika
UKUPNO POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA	2.531.956.643	1.592.554.903	-939.401.740	2.699.972.061	1.498.656.853	-1.201.315.208	3.056.081.711	1.734.663.457	-1.321.418.254
Drveće, lukovice, cvijeće	43.795.138	1.767.289	-42.027.849	34.687.358	1.959.271	-32.728.087	42.961.289	4.118.007	-38.843.282
Povrće, korijenje i gomolji za jelo	94.102.214	12.183.510	-81.918.704	117.228.606	10.586.257	-106.642.349	129.446.335	20.803.124	-108.643.211
Voće za jelo, kore dinja i agruma	164.516.743	32.451.817	-132.064.926	182.364.944	22.248.312	-160.116.632	195.905.810	49.447.309	-146.458.501
Kava, čaj i začini	81.553.513	10.014.968	-71.538.545	80.546.461	9.409.121	-71.137.340	85.008.287	14.507.506	-70.500.781
Žitarice	42.544.014	156.206.834	113.662.820	52.602.665	146.113.213	93.510.548	75.427.826	128.100.380	52.672.554
Proizvodi mlinske ind., sklad, škrob	28.763.833	23.870.576	-4.893.257	31.038.916	19.994.766	-11.044.150	34.923.061	22.739.617	-12.183.444
Uljano sjemenje i plodovi, ljekovito bilje	40.954.067	85.184.896	44.230.829	51.693.361	95.345.464	43.652.103	56.023.600	82.656.154	26.632.554
Šelak, gume smole	5.487.437	184.113	-5.303.324	5.812.558	81.690	-5.730.868	7.299.522	1.155.555	-6.143.967
Biljni materijal za pletariju	556.477	60.708	-495.769	583.270	59.166	-524.104	1.374.308	1.118.041	-256.267
Biljne masti i ulja	158.523.252	33.803.650	-124.719.602	150.100.000	23.324.803	-126.775.197	138.002.418	41.044.732	-96.957.686
Šećer i proizvodi od šećera	169.271.459	200.258.113	30.986.654	107.290.591	103.604.517	-3.686.074	114.816.596	135.147.515	20.330.919
Kakao i proizvodi od kakaa	113.067.425	49.226.096	-63.841.329	135.258.820	58.369.777	-76.889.043	176.361.774	86.468.691	-89.893.083
Proizvodi na bazi žitarica i škroba	199.743.086	97.729.239	-102.013.847	218.366.478	115.626.377	-102.740.101	244.103.249	134.707.375	-109.395.874
Proizvodi od voća i povrća	104.278.975	36.702.104	-67.576.871	107.321.697	29.215.071	-78.106.626	124.739.817	35.094.290	-89.645.527
Proizvodi za hranu razni	180.981.420	168.048.043	-12.933.377	191.691.132	191.886.183	195.051	212.404.053	215.002.942	2.598.889
Pića, alkohol i ocat	127.584.443	150.485.760	22.901.317	141.789.548	139.872.512	-1.917.036	187.145.151	156.356.085	-30.789.066
Duhan i prerađeni nadomjesci duhanu	76.161.970	89.036.506	12.874.536	85.396.400	83.523.668	-1.872.732	81.062.814	76.159.937	-4.902.877
Ukupna biljna proizvodnja i prateća industrija	1.631.885.466	1.147.214.222	-484.671.244	1.693.772.805	1.051.220.168	-642.552.637	1.907.005.910	1.204.627.260	-702.378.650

Izvor DSZ

Obrada: HGK - Sektor za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo